

Lp Jürgen Ligi
Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN
info@rahandusministeerium.ee
Anastasia.Nommik@fin.ee

Teie 30.06.2025 nr 1.1-10.1/3030-1
Meie 09.09.2025 nr 5-1/3628-1

Krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise (Basel III regulatsioon) seaduse eelnõu

Rahandusministeerium edastas 30.06.2025 krediidiasutuste seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise (Basel III regulatsioon) seaduse eelnõu (edaspidi *Eelnõu*) Finantsinspeksioonile (edaspidi ka *FI*) arvamuse avaldamiseks. Täname arvamuse avaldamise võimaluse eest ja esitame Finantsinspeksiooni tähelepanekud.

I Kommentaarid ja ettepanekud Eelnõule

Eelnõu § 1 p 10

1. Oleme täiendavalt analüüsinud nimetatud muudatuse koostöös CRDVI-ga (edaspidi *Direktiiv*) ja jõudnud järeldusele, et muudatus läheb sellega vastuollu. Direktiivi artikkel 15 kohaselt tehakse tegevusloa andmise või selle andmisest keeldumise otsus igal juhul 12 kuu jooksul pärast taotluse saamist. Eelnevast tulenevalt palume nimetatud sättest teine ja kolmas lause vastavalt kustuda ja jääda kehtiva regulatsiooni juurde.

Eelnõu § 1 p-d 12 ja 13

2. Teeme ettepaneku asendada KAS § 13⁴ lõike 1² osa: „... kõik endast oleneva...” osaga: „... kõik mõistliku...”.

Eelnõu § 1 p 26

3. Nimetatud sättes tehtav muudatus tuleb teha ka KAS § 20 lõike 1 punkti 5 teises lauses, sest Eelnõuga tunnistatakse KAS § 48 lg 7 kehtetuks.

Eelnõu § 1 p 39

4. Teeme ettepaneku kustutada senine KAS § 21 lõige 5³ ja asendada alljärgnevaga: „*Finantsinspeksioon konsulteerib käesoleva paragrahvi lõike 5² punktis 6 nimetatud tingimuse hindamiseks Rahapesu Andmebürooga.*”

Muudatuse tingib asjaolu, et FI (sh Euroopa Keskpank) on sedalaadi otsuste tegemisel sõltumatud.

Eelnõu § 1 p 47

5. Teeme ettepaneku kustutada senine KAS § 30¹ lõige 4¹ ja sõnastada alljärgnevalt: „*Finantsinspeksioon küsib käesoleva seaduse § 29¹ punktis 5 sätestatud nõude vastavuse kohta arvamust Rahapesu Andmebüroolt, kes peab vastama 14 päeva jooksul.*“
Vastav protsess on ajamahukas ja Rahapesu Andmebüroo vastus peab tulema mõistliku aja jooksul, milleks on eelduslikult 14 päeva.

Lisaks palume kontrollida, kas viide KAS § 30 lõikele 2¹ on õige, sest teate esitamise kohustus on sätestatud sama paragrahvi lõigetes 1 ja 2.

Eelnõu § 1 p 48

6. Palume kustutada tehtud ettepaneku. FI (sh Euroopa Keskpank) on sedalaadi otsuste tegemisel sõltumatud.

Eelnõu § 1 p 49

7. Palume KAS § 31 lõike 3 punktis 1 asendada sõnad „rahapesu või terrorismi rahastamise seaduse“ sõnadega „rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse“.

Eelnõu § 1 p 50

8. KAS § 37² sõnastuses palume „tema“ vorm välja jätta, et sõnastus oleks sarnane Eelnõuga pakutud VPTS §-le 83⁵.
KAS § 37⁵ punktis 2 palume sõna „olulise“ välja jätta, sest oluline osalus on teine menetluse vorm.

Eelnõu § 1 p 51

9. Arvestades, et KAS-is on erinevad regulatsioonid mitmeid juhte puudutavas (nt olulise osaluse juhid), palume normist välja jätta „käesoleva seaduse tähenduses“. Vastasel juhul võib tekkida vastuolu KAS-i teiste sätete, eriti olulise osaluse juhtide osas kehtivatele nõuetele, kuna muudatuse kohaselt on „juhid“ KAS-i tähenduses üksnes krediidasutuse ja KAS § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja juhatuse ja nõukogu liikmed.

Eelnõu § 1 p 56

10. KAS § 48 lõige 4¹ sõnastatakse järgmiselt: „Krediidasutus ning käesoleva seaduse § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja peavad kehtestama korra ja tagama piisavad vahendid ametisse nimetatud juhtide juhendamiseks ja nende vastava valdkonna kutsealaste teadmiste täiendamiseks, keskendatud vastavalt ametikohale esitatavatele nõuetele, sealhulgas keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid ja -mõjud ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 52c määratletud IKT-risk.“ Teeme ettepaneku sõna „vastava“ kustutamiseks ning palume üle kontrollida, et kõik käanded oleksid õiged.

Eelnõu § 1 p 57

11. KAS § 48 täiendatakse lõigetega 5⁴ ja 5⁵. Võtmeisiku mõiste defineerimisel on kasutatud Direktiivi sõnastust, milline tõlge ei ole õnnestunud ja seetõttu tekitab pigem sätte tõlgendamisel küsitavusi ega ole arusaadav. Sättes on kasutatud nii mõistet „sisekontrollifunktsiooni juht“ kui ka „siseauditi üksuse juht“. Jääb ebaselgeks, mis on neil erinevus ja miks on vaja sisse tuua KAS-i mõttes uus mõiste. Kuna kehtiv KAS kasutab läbivalt siseauditi üksuse juhi mõistet, siis tuleks läbivalt kasutada sama sõnastust. Eelnõuga tuuakse sisse aga uued terminid nagu sisekontrolli funktsiooni juhtiv isik, sisekontrollifunktsiooni juht, sisekontrolli funktsiooni täitja jne. Vajalik on selguse ja arusaadavuse huvides, et oleks seaduses läbivalt kasutatud igal pool vaid siseauditi juhina ühte ja sama terminit.

FI hinnangul tuleks seadusega selgelt määratleda, millised on need ametikohad, mille puhul on tegemist võtmeisikuga. Kuigi seletuskiri viitab, et võtmeisikute ametikohad oleks justkui näitlikud, siis siseriiklikult on võtmeisiku ametikohad määratletud KAS-is juba 2021. aasta muudatusega ja FI ettepanek on jääda sama võtmeisikute kategooria juurde. Sellest tulenevalt tuleks seletuskirja muuta, et tegemist ei ole näitliku ametikohtade loeteluga. Eraldi võtmeisiku

mõiste defineerimist ei pea vajalikuks, kuivõrd see mõiste on EBA suunistes ja ka Direktiivis juba defineeritud. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku KAS § 48 lõiked 5⁴ ja 5⁵ ühendada lõikes 5⁴ ja sõnastada järgmiselt: „(5⁴) *Krediidiasutuse ning käesoleva seaduse § 13⁶ alusel heakskiidu saanud finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja võtmeisikud on finantsjuht ning vastavuskontrolli, riskikontrolli või siseauditi üksuse juht, kes ei ole krediitiasutuse juht. Võtmeisikule kohaldatakse lisaks käesolevas seaduses töötaja kohta sätestatule käesoleva paragrahvi lõikeid 2, 2³- 2⁵, 3, 4¹, 5² ja 5³.*“

12. KAS § 48 lõige 5⁶ tuleks Eelnõust kustutada, sest oma sisus kordab ta KAS § 48 lõiget 2⁵, mida kohaldatakse võtmeisikutele. On küsitav, mis on lõike 5⁶ lisandväärtus, mida § 48 lõige 5⁵ (koos viidetega) ei kataks ära ja miks on see vajalik.

Eelnõu § 1 p 59

13. Kehtiva KAS § 48 lõiked 6 ja 6¹ näevad ette, et 10 päevast teavitamise tähtaega ei kohaldata, kui dokumentide eelnev esitamine ei ole mõjuval põhjusel võimalik. Vastav erisus tuleks ka Eelnõusse sisse viia ja KAS § 48¹ lõigetes 1 ja 9 vastav erisus kehtestada. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku täiendada KAS § 48¹ lõiget 1 ja 9 lausega: „*Eeltoodud tähtaega ei kohaldata, kui andmete ja dokumentide eelnev esitamine ei ole mõjuval põhjusel võimalik.*“ FI kogemus näitab, et praktikas on selle erandi rakendamine vajalik.

Samasisuline ettepanek puudutab VPTS § 80¹ lõiget 1 ja 9 (Eelnõu § 9 p 16).

14. KAS § 48¹ lõike 2 sõnastus on ebaselge ja segadust tekitav. Siseauditi üksuse juht (Eelnõus sisekontrollifunktsiooni juht) ja finantsjuht on võtmeisikud Direktiivi kohaselt ning Direktiivi artikkel 91a lõige 5 ei näe ette, et nende isikute valimise kavatsusest peaks teavitama järelevalveasutust vähemalt 30 tööpäeva ette, mistõttu jääb arusaamatuks, miks selline koormav nõue on Eelnõuga kehtestatud. Oluline krediitiasutus peaks teavitama võtmeisikute valimise kavatsusest ette FI-d vähemalt 10 päeva ehk kohaldatakse KAS § 48¹ lõige 1. Meie arusaam on, et lõige 2 on erand lõikele 1. Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada lõige 2 järgmiselt: „(2) *Erandina käesoleva paragrahvi lõikest 1 teavitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1619 artikli 91 lõike 1d punktides a–f sätestatud isik (edaspidi käesolevas peatükis oluline krediitiasutus) krediitiasutuse juhi valimise või määramise kavatsusest Finantsinspeksiooni vähemalt 30 tööpäeva enne juhi ametisse asumise tähtpäeva ning esitab käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud andmed ja dokumendid.*“

15. Palume KAS § 48¹ lõige 4 kustutada, sest lõige 1 on üldsäte, mis kohaldatakse ka olulisele krediitiasutusele, mistõttu ei ole vaja pikendamise koha eraldi sätet kehtestada. Seda tuleks seletuskirjas ka rõhutada, et nii juhtide kui võtmeisikute ametiaja pikendamisest teavitamise 10 päeva nõue kehtib ka olulise krediitiasutusele. Lisaks tekib lõigetega 2 ja 4 ka olukord, kus olulise krediitiasutuse esialgne teavitus ja pikendamisel esitatav teavitus ei kata ära sama isikute ringi, st esialgne teavitus tehakse piiratud isikute ringi kohta (siseauditi üksuse juht ja finantsjuht) kui pikendamise korral (kõik võtmeisikud). Palume käsitletud säte Eelnõust kustutada.

Analoogselt palume kustutada Eelnõust ka VPTS § 80¹ lõige 4 (Eelnõu § 9 p 16).

16. KAS § 48¹ lõike 6 punktis 1 on sätestatud termin „sobivusküsimustik“ ja lõikes 7 – „FI kinnitatud vorm“. Võib juhtuda, et erinevate terminite kasutamine (küsimustik ja vorm) tekitab ebaselgust.

Samasisuline ettepanek puudutab VPTS § 80¹ lõige 6 punkti 1 (Eelnõu § 9 punkt 16).

17. Palume kustutada Eelnõust KAS § 48¹ lõike 6 punkt 9, sest need andmed sisalduvad punktis 3 (andmed isiku ametiaja ja -koha kohta).

Samasisuline ettepanek puudutab VPTS § 80¹ lõige 6 punkti 9 (Eelnõu § 9 punkt 16).

18. Palume KAS § 48¹ lõikes 9 asendada sõnad „juhi tagasikutsumisest“ sõnadega „*juhi või võtmeisiku tagasikutsumisest*“. Kuna KAS § 48¹ lõike 1 kohaselt teavitab krediitiasutus FI-d

ka võtmeisiku valimise, määramise või ametiaja pikendamise kavatsusest, on oluline et teavitus tehakse ka võtmeisiku tagasiastumise või tagasikutsumise puhul. Ka KAS-i kehtiva regulatsiooni kohaselt peavad kõik krediidasutused teavitama FI-d võtmeisikute tagasikutsumisest.

19. Sobivusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse nõudeid ja põhimõtteid, mistõttu KAS § 48² lõiked 3, 4, 6 ja 7 tuleks Eelnõust kustutada. Lõike 7 puhul rõhutame, et krediidasutus peab tagama isiku sobivuse, FI kui tuvastab isiku sobimatuse rakendab vajalikke meetmeid KAS § 50 alusel. Lõigete 6-7 osas puuduvad ka seletuskirjas selgitused nende sätete vajalikkuse kohta.

Samasisuline muudatus palume teha ka VPTS §-s 80² (Eelnõu § 9 punkt 16).

20. KAS § 48² lõige 8 tuleks Eelnõust kustutada. Arusaamatuks jääb miks on vajalik eraldi sätet selle kohta, kas ametiaja pikendamisel FI viib läbi sobivushindamise või mitte. Kuna ametiaja pikendamise korral tuleb seaduse kohaselt krediidasutusel isiku kohta andmed ja dokumendid esitada, siis tuleb haldusorganil ka hinnata nende alusel isiku sobivust.

Samasisuline ettepanek puudutab ka VPTS § 80² lõiget 8 (Eelnõu § 9 punkt 16).

Eelnõu § 1 p 77

21. Krediidikomitee osas on meil järgmine ettepanek. KAS § 57⁴ lõige 4 näeb üldnormina ette, et komiteed moodustatakse nõukogu liikmetest, sealhulgas sõltumatutest nõukogu liikmetest, juhul kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. Mõistame, et selles sättes peetakse silmas kõiki komiteesid, sh krediidikomiteed. Senise praktika kohaselt ei ole üldiselt hea praktika, kui järelevalvet teostav nõukogu liige osaleb krediidikomitees otsuste vastu võtmisel. Kuigi seletuskiri täpsustab, et lõikega 6 tehakse erand lõikest 4 ja sätestatakse, et krediidikomitee liikmed võivad olla nii krediidasutuse juhatuse liikmed kui ka töötajad, siis eelnevast tulenevalt ei ole siiski välistatud, et nõukogu liige ei võiks osaleda krediidikomitees. Palume eelnõus või vähemalt seletuskirjas rõhutada, et krediidikomitee liikmeks ei või olla nõukogu liige.

Eelnõu § 1 p 66

22. Muudatuse kohaselt täiendatakse KAS § 50 lõiget 1 punktiga 4. Teeme ettepaneku lisada lause lõppu „... või need on oluliste puudustega“.

Eelnõu § 1 p 81

23. KAS § 60 lõike 1 teise lause kohaselt käsitatakse sisekontrolli funktsiooni juhtiva isikuna krediidasutuse hierarhias kõige kõrgemal asetsevat isikut. Palume see sõnastuslik konstruktsioon üle vaadata ja võimalusel muuta.

Eelnõu § 1 p 106

24. Oleme 11.03.2025 edastanud oma muudatusettepanekud KAS § 65 lõike 1¹ sõnastamiseks. Võimalusel palume nendega arvestada.

Samasisuline ettepanek puudutab KAS § 70¹ lõiget 2¹ (Eelnõu § 1 p 126).

Eelnõu § 1 p 107

25. Eelnõuga muudetakse KAS § 65 lõiget 2. Sellest tuleneb, et ühinemisloa taotlemise kohustust ei kohaldata asutatavale ühingule. Samas sätte aluseks olevat Direktiivi artikli 27i lõiget 3 võib tõlgendada ka selliselt, et selles sättes nimetatud juhul ei kohaldata 27j lõikes 1 sätestatud hindamist kogu tehingule (s.t mitte ainult asutatavale ühingule, vaid ka ühendatavatele ühingutele). Kas sellist tõlgendust on kaalutud? Sellel, millist tõlgendust hakatakse järgima, on oluline mõju halduskoormusele. Lisaks on Direktiivi artikli 27i lõikes 3 viidatud finantsvaldusettevõtjate ja segafinantsvaldusettevõtjate heakskiidu menetlusele kui erandile, mille ülevõtmist Eelnõust ei nähtunud.

Eelnõu § 1 p 121

26. Teeme ettepaneku sõnastada KAS § 69 lõige 1² alljärgnevalt: „(1²) *Finantsinspeksioon konsulteerib käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 6 hindamisel Rahapesu Andmebürooga.*“

Muudatuse tingib asjaolu, et FI (sh Euroopa Keskpank) on sedalaadi otsuste tegemisel sõltumatud.

Eelnõu § 1 p 125

27. Palume KAS § 70¹ lõikes 1 asendada sõna „jaguneva“ sõnaga „jagunev“.

Eelnõu § 1 p 135

28. Teeme ettepaneku sõnastada KAS § 70³ lõige 2² alljärgnevalt: „(2²) *Finantsinspeksioon konsulteerib käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 6 hindamisel Rahapesu Andmebürooga.*“

Muudatuse tingib asjaolu, et Finantsinspeksioon (sh Euroopa Keskpank) on sedalaadi otsuste tegemisel sõltumatud.

Eelnõu § 1 p 146

29. KAS § 82⁵ sätestab ESG ehk keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide maandamise nõuded. Küsitavusi tekitab lõige 4, millega soovitakse üle võtta Direktiivi artikli 87a lõige 5: „(4) Kui see on krediidiasutuse suhtes kohaldatav, peab raamatupidamisseaduse seaduse §-de 24 ja 31 nimetatud kestlikkusaruandes või muus sarnases avalikustamisele kuuluvas dokumentatsioonis esitatavad meetodid, eesmärkide aluseks olevad eeldused, kohustused ja strateegilised otsused olema kooskõlas Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse juhendiga, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL artikli 87a lõike 5 punkti a alusel, osutatud kriteeriumide, meetodite ja eesmärkidega ning samuti käesoleva seaduse §-s 82⁶ nimetatud kavas sisalduvate eelduste ja kohustustega.“

Sisuliselt on tegemist ühe EBA soovitusliku juhendi seadusesse kirjutamisega. EBA juhendid on reeglina „täida või selgita“ põhimõttega ja riiklikule pädevale asutusele ehk FI-le üle võtmiseks. Liisaks võivad EBA juhendid muutuda. Sellest tulenevalt palume KAS § 82⁵ lõige 4 Eelnõust kustutada.

30. KAS 82⁶-ga sätestatakse kava koostamise kohustus ESG teguritest tulenevate riskide juhtimiseks. Sättega võetakse üle Direktiivi artikli 76 lõige 2.

On küsitav, mis on lõike 2 teise poole ja lõike 3 aluseks, sest see ei ühti Direktiivi tekstiga: „(2) /.../ Kliimaneutraalsuse all peetakse käesolevas seaduses silmas üldeesmärki saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1119, 30. juuni 2021, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1—17), artikli 2 lõikes 1. (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kavas sisalduvate keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega tegelemise kvantifitseeritavate eesmärkide ja protsesside puhul võetakse arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 09.07.2021, lk 1—17) nimetatud Euroopa teadusnõukogu koostatud viimaseid aruandeid ja meetmeid, eelkõige seoses Euroopa Liidu kliimaeesmärkide saavutamiseega.“

Kliimaneutraalsuse eesmärk, meetmed, aruandlus jne võib ajas nii Eestis kui Euroopa tasemel muutuda, sest tegemist on dünaamilise protsessiga. Kas siis tuleks hakata uuesti KAS-i muutma? Palume võimalusel vältida KAS § 82⁶ lõigetes 2 ja 3 EL määrustele viitamist ja kliimaneutraalsuse defineerimist ning eelistada printsiibi tasemel sõnastust nagu on Direktiivis. Direktiivis nendele määrustele ei viidata.

Eelnõu § 1 p 181

31. KAS § 96 lõigetega 14–17 sätestatakse FI-le kohustused hinnata ja jälgida erinevate ESG aspektidega seonduvat. KAS § 96 lõike 16 teise lause kohaselt peab FI tagama, et

krediidiasutuse keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega seotud juhtimis- ja riskijuhtimisprotsessid viiakse kooskõlla eelnimetatud kavas seatud eesmärkidega. Direktiivi artikli 98 lõike 9 teine lõik sätestab: Institutions' exposures to ESG risks shall be assessed also on the basis of institutions' plans to be prepared in accordance with Article 76(2). Institutions' governance and risk management processes with regard to ESG risks shall be brought into line with the objectives set out in those plans. On küsitav, miks antud regulatsioon on Eelnõus sätestatud FI kohustuseks, kuid Direktiiv paneb kohustuse pigem subjektile. Palume KAS § 96 lõike 16 teine lause ümber sõnastada, et tegemist oleks krediidiasutuse kohustusega, näiteks: „(16) /.../. Krediidiasutus peab tagama, et krediidiasutuse keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega seotud juhtimis- ja riskijuhtimisprotsessid on kooskõlas eelnimetatud kavas seatud eesmärkidega.“

Eelnõu § 1 p 188

32. KAS § 97² täiendatakse lõikega 10, mille esimese lause kohaselt peaks FI teavitama nii EBA-d kui ka RAB-i, millest järelduvalt peaks FI rahapesu või terrorismi rahastuse kahtluse või suurenenud riskide korral esitama viivitamata kaks teavitust – ühe EBA-le ja teise RAB-ile. Sama sätte teise lause kohaselt peab FI viivitamata teavitama EBA-d FI ja RAB-i ühisest hinnangust. On ebaselge, kas tegelikult peaks FI esmajoones teavitama RAB-i ning selle põhjal kokku panema ühise hinnangu, millest seejärel omakorda EBA-d teavitatakse, või peab FI ikkagi kohe esitama kaks eraldi teavitust – ühe RAB-ile ja teise EBA-le. Palume kaaluda Eelnõu ja seletuskirja täpsustamist sellisel, et nendest oleks üheselt aru saada, millised teavitused ja mis järjekorras FI esitama peab.

Ühtlasi on seletuskirjas antud sätet täpsustades kasutatud järgmist sõnastust: „Järelevalveasutus peab teavitama EBA Finantsinspektsiooni ja Rahapesu Andmebüroo ühisest hinnangust...“. Selguse huvides võiks kaaluda sõnastuste ühtlustamist sellisel, et nii Eelnõust kui ka seletuskirjast oleks üheselt mõistetav, millisel asutusel teavitamise kohustus lasub. Ka Direktiivi artikli 4n lõike 4 sõnastusest „*Where there is an increased risk of money laundering or terrorist financing, the competent authority and the authority that is responsible for supervising the third-country branch in accordance with Directive (EU) 2015/849 shall liaise and notify their common assessment immediately to EBA*“ ei pruugi olla Eesti kontekstis üheselt mõistetav, et EBA teavitamise kohustus on seega FI-l, mistõttu on oluline, et seletuskirjas oleks see võimalikult täpselt sõnastatud.

Täiendavalt palume kaaluda Eelnõu ja/või seletuskirja täpsustamist seoses sellega, et kuivõrd uus AML pädev asutus on Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA), siis kas EBA teavitamiskohustus sellisel kujul säilib ja kas AMLA teavitamise vajadus võib samuti kõne alla tulla. Sellisel juhul palume kaaluda, kas ka AMLA teavitamine peaks olema seaduse tasemel reguleeritud.

33. Palume KAS-i sätete kohta tehtud muudatusettepanekud kaaluda ka VPTS-i sätete suhtes (Eelnõu § 9). Mõnes punktis on ka täpsed viited VPTS-le olemas.

Eelnõu § 1 p 202

34. KAS § 104¹ täiendatakse lõikega 4. Seletuskirja kohaselt võetakse uue lõikega üle Direktiivi artikli 67 lõike 2 punkt b osas, mis puudutab maksimaalset sunniraha rakendamise perioodi. Direktiivi vastava artikli kohaselt sunniraha võib määrata kuni kuueks kuuks alates kuupäevast, mis on sätestatud pädeva asutuse otsuses, millega nõutakse rikkumise lõpetamist ja määratakse sunniraha. Eelnõus on aga vastav pädeva asutuse otsus muudetud täitekorralduseks. Palume nii eelnõus kui seletuskirjas „täitekorraldus“ asendada sõnadega „ettekirjutuse või muu haldusakti“ vastu, sest ettekirjutuse tegemisel tehakse ka järelevaule subjektile hoitus sunniraha rakendamiseks ja määratakse sunniraha ettekirjutuse täitmata jätmise või ebakohase täitmise korral. Selgitame, et täitekorraldus on ATSS-i kohaselt korraldus kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks.

Eelnõu § 2 p 2

35. FIS § 19 lõige 2 on sõnastatud sellisel, et juhatuse liikme nimetab ja kutsub tagasi nõukogu avaliku konkursi kaudu. Lause konstruktsioonist tulenevalt on võimalik aru saada, et juhatuse

liige kutsutakse tagasi nõukogu avaliku konkursi kaudu. Tegelikult juhatuse liikme tagasi kutsumiseks ei ole avalik konkurss tingimuseks. Palume muuta FIS § 19 lõike 2 sõnastust järgmiselt: „(2) Juhatuse liikme nimetab ja kutsub tagasi nõukogu. Juhatuse liige nimetatakse avaliku konkursi kaudu. Juhatuse liikme võib nimetada suunatud pakumise kaudu, kui olemasolevale juhatuse liikmele pakutakse jätkamist uueks ametiajaks.“

Eelnõu § 2 p 3

36. Palume muuta Eelnõus FIS § 20 lõige 2 punkti 7 selliselt, et nõue rakenduks vaid juhatuse esimehele ja lühendada tähtaega kuue kuu peale. Tegemist pole Direktiivi ega CRR III (edaspidi Määrus) otsese nõudega, mistõttu kõigile juhatuse liikmetele sellise nõude rakendumine võib olla liiga raske tagajärg ja võib takistada juhatuse komplekteerimist, samas FI juhatuse esimehel peab enne ametisse asumist olema teatav eemalolek reguleeritud sektorist.

Eelnõu § 2

37. FIS-i tuleks lisada rakendussäte seoses FI juhatuse liikmete muudatuste rakendamisega. Sätetada tuleks, et Eelnõuga kehtestatavad uued nõuded (nt ametivolituste tähtaeg, juhtidele esitatavad nõuded) hakkavad kehtima uutele juhatuse liikmetega sõlmitud lepingutele ning juba kehtivaid juhatuse liikmetega sõlmitud lepinguid ei muudeta ja need kehtivad lepingu lõppemiseni.

Eelnõu § 2 p 10

38. FIS § 32 lõike 4 sõnastuse selguse huvides teeme ettepaneku sõnastada see järgmiselt:
(4) Töötajal on keelatud teha tehinguid finantsjärelevalve subjekti, tema ema- või tütarettevõtja ning sidusettevõtja väärtpaberite ning muude finantsinstrumentidega, samuti finantsjärelevalve subjekti poolt emiteeritud krüptovaraga (edaspidi finantsinstrument). Vastav keeld ei laiene investeerimisele investeerimisfondidesse või kolmandate isikute valitsetavatesse instrumentidesse tingimusel, et nende instrumentide osakuomanikud ei saa sekkuda portfelli valitsemisse ning nende investeringud on hajutatud.

Eelnõu § 2 p 11

39. FIS § 32¹ lg 6 teises lauses palume asendada sõna „kuutasule“ sõnadega „töötasule või kuutasule“. Muudatus on vajalik, sest töölepingu seadus sätestab terminit töötasu, mitte kuutasu.
40. FIS § 32¹ lõike 8 on sõna „ning“ üleliigne („esitama enne töölepingu ning sõlmimist juhatusele“).

Eelnõu § 2 p 12

41. Eelnõuga muudetakse FIS § 46 lõiget 8. Palume kaaluda ka lõike 3 muutmist, sest meie hinnangul Euroopa Komisjoni teavitamise kohustus on jäänud seadusesse sisse varasematest direktiividest ja ajast kui veel Euroopa järelevalveasutusi ei olnud loodud.

Eelnõu § 2 p 19

42. FIS § 47⁹ lõige 5 on sõnastatud arusaamatult. Teeme ettepaneku muuta sõnastust järgmiselt:
„(5) Inspeksioon teeb koostööd Rahapesu Andmebürooga ja vahetab temaga rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seonduvat asjakohast teavet kolmanda riigi krediitdiasutuse filiaali üle järelevalve teostamisel.“
43. FIS § 47⁹ lõikes 6 palume asendada sõnad „haldusmenetluse seadustikule“ sõnadega „haldusmenetluse seadusele“ ning lisada seaduste loetellu ka investeerimisfondide seadust.

Eelnõu § 2 p 21 ja 22

44. Eelnõuga luuakse võimalus konfidentsiaalse teabe ja finantsjärelevalve tulemusi kajastavate dokumentide avaldamiseks Maksu- ja Tolliametile viitega Direktiivi artiklile 56. Direktiivi kohaselt ei ole välistatud teabevahetus pädevate asutuste ja maksuhaldurite vahel kooskõlas riigisisese õigusega. Eelnõu näeb ette väga laia aluse – seadusest tulenevate ülesannete

täitmiseks. Eelnõuga tuleks täpsustada ja täpsemalt loetleda need juhtumid, millal võib Maksu- ja Tolliametile konfidentsiaalset järelevalvelist teavet avaldada ehk mis on see õiguslik alus ja millisel juhul on info avaldamine lubatud.

Eelnõu § 2 uus punkt

45. Palume täiendada Eelnõu FIS §-ga 47¹² järgmises sõnastuses: „*Finantsinspeksioonil on õigus tasuda Euroopa Keskpanga, Euroopa Pangandusjärelevalve, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve, Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve ning Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti poolt esitatud arveid, mis on seotud finantsjärelevalve või nimetatud asutuste ees võetud kohustuste täitmisega.*“

Eelnõuga täiendatakse FIS-i uue sättega, mille kohaselt on FI-I õigus otse tasuda Euroopa Keskpanga, Euroopa Pangandusjärelevalve, Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve, Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve ning Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti poolt esitatud arveid, mis on seotud FI kohustustega. Sellised kulud loetakse seadusjärgseteks kuludeks ning kaetakse FI eelarvest. Muudatuse eesmärk on tagada selge ja ühemõtteline õiguslik alus nende arvete tasumiseks, mis tulenevad FI kui EL-i finantsjärelevalveraamistiku osalise rollist. FI osaleb Eesti esindajana mitmes EL tasandi institutsionaalses koostöös, mille kaudu võib FI-le tekkida kohustus hüvitada ühiste infosüsteemide arendamise ja käitamisega seotud kulusid, liikmemakse või muid kulusi, mis on vajalikud ja seonduvad EL õigusest tulenevate finantsjärelevalve teostamisega seotud ülesannete või nimetatud asutuste ees võetud kohustuste täitmisega. Selge seadusesäte võimaldab FI-I arveid kiirelt ja õiguspäraselt tasuda, ilma et oleks vajadust täiendava õigusliku tõlgendamise või eelneva volituse järele. See suurendab õiguskindlust ja välistab võimalikke viivitusi või vaidlusi seoses arvete käsitlemisega.

Eelnõu § 9

46. Eelnõus ei ole liiga selgelt jälgitav Direktiivi kohaldamine investeerimisühingutele ning tuleks ka kaaluda kas „finantsinstitutsiooni“ (*institution*) mõiste tõttu laienevad Direktiivi vastavad sätted kõigile investeerimisühingutele või üksnes nn suurtele investeerimisühingutele. Sellest tulenevalt tuleks kogu VPTS-i muutmise raamistik üle vaadata ja muudatused teha vaid osas, mis on direktiivi ülevõtmiseks vajalik. Palume need muudatused meile eelnevalt saata, et saaksime ülevaate, mis osas VPTS muutmisele läheb.

Eelnõu § 9 p 4

47. Teeme ettepaneku sõnastada VPTS § 79 lõiget 1 järgmiselt: „(1) Investeerimisühing peab tagama, et tema juhatuse ja nõukogu liikmel (edaspidi käesolevas peatükis juht) ning võtmeisikul on investeerimisühingu juhtimiseks ja ülesannete täitmiseks vajalikud teadmised, haridus, oskused, kogemused, kutsealane sobivus, laitmatu ärialane maine ning ta sobitub oma teadmiste, kogemuste ja oskuste poolest juhtide koosseisu.“

Eelnõu § 9 p 12

48. VPTS § 79³ lõike 1 punktis 2 palume asendada sõnad „sotsiaalsed ja juhtimisriskid“ sõnadega „sotsiaalseid ja juhtimisriske“.

Eelnõu § 9 p 16

49. Kehtiva VPTS-i kohaselt vastutab investeerimisühing ise, et tema võtmeisikud on sobivad ja vastavad kehtivatele nõuetele. Investeerimisühing ei teavita võtmeisikute valimisest või määramisest Finantsinspeksiooni. Muudatustega senine kord muutub ja vastav kord investeerimisühingutele kehtestatakse. Samas näeb Direktiiv ette võtmeisikute hindamise järelevalveasutuse poolt juhul, kui tegemist on olulise investeerimisühinguga. Eelnevast tulenevalt palume halduskoormuse vähendamiseks kaaluda, et n-ö väikestele investeerimisühingutele jääks täna kehtiv kord kehtima, st võtmeisikutest peaks erandina teavitama üksnes olulised investeerimisühingud.

Eelnõu § 9 p 22

50. VPTS § 82 lõike 3 punktides 3² ja 3³ palume asendada sõna „korra“ sõnaga „kord“.

II Kommentaarid ja ettepanekud seletuskirjale

Eelnõu § 1 p 9

51. Seletuskirja lk 21 kohaselt täiendatakse KAS § 13¹ lõiget 1 punktiga 19, millega tekib krediitdiasutuse tegevusluba taotleval äriühingul kohustus esitada FI-le muu hulgas ülevaade nõukogu ja juhatuse kõigi liikmete ning võtmeisikute töökohustuste kohta, sealhulgas üksikasjalikud andmed aruandlus- ja vastutusahelate kohta. Juhime tähelepanu, et vastav säte puudub Eelnõus ning kehtivas KAS-is on punkt 19 juba olemas, kuid teises sõnastuses.

Eelnõu § 1 p 54

52. Seletuskirja lk 41 § 48 lõike 2⁵ kohta on sätestatud: „kui aga juht on ametisse nimetatud, siis kutsutakse ta viivitamatult juhtorganist tagasi või asjakohasel juhul kohaldatakse muid sobivaid meetmeid (lõige 2⁵). Selliste meetmete üle otsustab FI, olles seejuures seotud HMS-ist tuleneva proportsionaalsuse-nõudega.“ Lõikega võetakse üle Direktiivi artikli 91 lõige 1b. Juhime tähelepanu, et Direktiivi ülevõetavas sättes on tegemist järelevalvesubjekti kohustusega, mitte FI kohustusega kohaldada asjakohaseid meetmeid. Palume seletuskirja selles osas muuta.

Eelnõu § 1 p-d 60-63

53. Seletuskirja viitab, et KAS § 49 lisatakse lõige 1⁵, kuid Eelnõus vastav muudatus puudub (konsolideerimisgrupi määratlemine KAS § 49 tähenduses).

Eelnõu § 2 p 11

54. Eelnõu seletuskirja lk 101 on sedastatud järgnevalt: „Lõikega 3 sätestatakse FI töötaja ooteaja pikkuseks kuus kuud, mida järelevalveasutus võib lühendada kuni kolme kuuni. Ooteaja lühendamise üle otsustamisel peab FI võtma arvesse töötaja seniseid ametikohti ja tööülesandeid Inspeksioonis (punkt 1), töötaja tulevast ametikohta ja tööülesandeid ning uue tööandja tegevusala, sealhulgas tema seotust finantsjärelevalvesubjektidega, kelle üle Inspeksioon järelevalvet teostab (punkt 2) ning muid asjaolusid (punkt 3).“

Siit nähtub justkui ooteaega peab FI igal juhul kohaldama, aga võib oma diskretsiooni alusel lühendada seda kuni kolme kuuni. Samas lk 140 on selgitatud: „Ooteaja rakendamisega seotud muudatused on ebaregulaarsed seetõttu, et selle kohaldamine on FI otsus ning mitte iga töötaja suhtes ei pea seda rakendama. Nagu on ka seletuskirjas FIS § 32¹ lõike 3 lisamise selgitustes märgitud, peaks ooteaga kohaldama olukordades, kus töötaja otseselt panustas finantsjärelevalvesubjekti järelevalvesse, teinud tema suhtes toiminguid, või omab töö käigus saadud teavet, teadmisi ja kogemusi, mille rakendamine vahetult pärast töösuhte lõppemist FI-s võib kahjustada järelevalveasutuse läbiviidavaid menetlusi või anda põhjendamatu eelise olukorras, kus töötaja uus tööandja on samuti finantsjärelevalve subjekt või temaga seotud isik, võrreldes teiste finantsturuosalistega.“

Seega seletuskirja lk 101 ning lk 140 on justkui omavahel vastuolus, kuivõrd lk 101 kohaselt peab ooteaega alati rakendama (vähemalt kolm kuud), aga lk 140 järgi justkui ei pea seda iga töötaja suhtes rakendama. Palume kõrvaldada vastuolu seletuskirjas selliselt, et ooteaega peab alati rakendama, kuid FI-l on õigus seda lühendada.

Eelnõu § 8

55. Eelnõu § 8 kohaselt täiendatakse RahaPTS-i §-ga 62¹, mille kohaselt peab RAB esitama FI-le KAS § 37³ lõikes 10 (osaluse omandamine ja võõrandamine), § 69 lõikes 1² (ühinemisloa taotlemine ja menetlus) ja § 70³ lõikes 2² (jagunemisloa andmine) ning VPTS § 118 lõikes 6 (investeeringisühingu ühinemisloa andmine) nimetatud arvamuse 30 tööpäeva jooksul arvates FI-ly vastava taotluse saamisest.

Esiteks, palume kaaluda seletuskirja täpsustamist selliselt, et seal oleks hõlmatud ka VPTS § 118 lõikes 6 nimetatud arvamus (nagu Eelnõu sättes).

Teiseks, seletuskirjas on täpsustatud, et nimetatud arvamus sisaldab RAB-i hinnangut selle kohta, kas olulise osaluse võõrandamine, ühinemine või jagunemine võib endast kujutada rahapesu või terrorismi rahastamist ning et RAB-lt oodatakse adekvaatset ja sisulist arvamust, milles on antud hinnang sellele, kas ettevõtjate kavandatavas tegevuses on rahapesu või terrorismi rahastamise elemente. Kas hinnangu sisu ei peaks Eelnõu seletuskirjas täpsustama, sest viidatud KAS-i ja VPTS-i sätete kohaselt peab RAB andma hinnangu selle kohta, et ega „ei esine põhjendatud kahtlust, et osaluse omandamine, omamine või suurendamine või kontroll omandatava üksuse üle on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega või suurendab selliseid riske.“ Kui seletuskirja kohaselt peab RAB andma hinnangu selle kohta, kas tehing võib endast kujutada rahapesu või terrorismi rahastamist või selle elemente, siis ei ole sellest üheselt mõistetav, et hinnangus peaks tegelikult välja tooma juba ka selle, kas tehing on seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega või selle katsega või suurendab selliseid riske. Sellest tulenevalt palume kaaluda Eelnõu seletuskirja sõnastuse täpsustamist.

Loetletud KAS-i ja VPTS-i sätete kohaselt „võib RAB-i arvamus olla alus keelduva otsuse tegemiseks“. Palume kaaluda kõnealuse hinnangu õigusjõu või FI-le sidususe täpsustamist Eelnõu seletuskirjas ja/või sätestada see KAS-is ja VPTS-is formaalselt, nt „Finantsinspeksioon võtab otsuse tegemisel arvesse mh ka Rahapesu Andmebüroo hinnangu“ vmt.

Lisaks, HMS § 16 lõikes 1 on sätestatud, et kui taotluse lahendamiseks on vaja teise haldusorgani kooskõlastust või arvamust ja seda ei ole antud, edastab haldusorgan taotluse koopia koos dokumentidega teisele haldusorganile, näidates ära tähtaja, mille jooksul tuleb teha otsus kooskõlastuse andmise kohta või esitada arvamus. Taotleja võib ise korraldada kooskõlastuse või arvamuse saamise, kui see on menetluse kiiruse ja ökonoomia huvides vajalik. HMS § 16 lõike 2 lauses 2 on sätestatud, et kui teine haldusorgan ei ole arvamust määratud tähtjaks andnud ega tähtaega pikendanud, võib taotluse lahendada teise haldusorgani arvamusega. Palume seletuskirjas täpsustada, et kas juhul kui RAB oma arvamust 30 päeva jooksul ei esita, siis võib taotluse lahendada ilma RAB-i arvamusega, nagu on HMS § 16 lõikes 2 sätestatud.

Eelnõu § 9 p 33

56. Eelnõu seletuskirja lk 128 on selgitatud: „Kuivõrd CRD VI ühinemiste ja jagunemiste osa kohaldub ka investeerimisühingutele, muudetakse VPTS-i ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise 13. peatükki analoogselt KAS 6. peatükile (vt KAS 6. peatüki muutmise selgitusi).“ Direktiivi artikli 27i lõikes 1 on sätestatud: „Member States shall require institutions, and financial holding companies and mixed financial holding companies within the scope of Article 21a(1) (the “financial stakeholders”) carrying out a merger or division (the “proposed operation”), to notify, after the adoption of the draft terms of the proposed operation and in advance of the completion of the proposed operation, the competent authority which will be responsible for supervising the entities resulting from such proposed operation, indicating the relevant information, as specified in accordance with Article 27j(5).“

Viidatud sättest tuleneb, et vastav teavitamiskohustus kohaldub järgmistele ettevõtjatele: “institutions”, “financial holding companies” ja “mixed financial holding companies”. Kehtiva direktiivi 2013/13/EL kohaselt on “Institution” institution as defined in point (3) of Article 4(1) of Regulation (EU) No 575/2013. CRR-i vastava sätte kohaselt on “institution” a credit institution authorised under Article 8 of Directive 2013/36/EU or an undertaking as referred to in Article 8a(3) thereof.

Direktiivi 2013/13/EL artikli 8a lõikes 3 on viidatud investeerimisühingutele, mis pidid hiljemalt 27. detsembriks 2020 taotlema krediitdiasutuse tegevusluba. Eelneva tõttu jääb selgusetuks, millisest Direktiivi sättest tuleneb, et vastav Direktiivi osa, mis käsitleb ühinemist ja jagunemist, kohaldub kõikidele investeerimisühingutele?

Kuivõrd Direktiivi artikli 27i lõikega 3 sarnane sõnastus on ka artikli 27a lõikes 1, siis tekib sama küsimus ka osaluse omandamisest teavitamise kohta. Eelnõu seletuskirja lk 122 kohaselt on lisatava VPTS § 83⁴ aluseks Direktiivi artikli 27a lõiked 1 ja 2.

III Muud tähelepanekud

57. Juhime tähelepanu, et EBA nimi eesti keeles on Euroopa Pangandusjärelevalve, mitte Euroopa Pangandusjärelevalve Asutus. Palume Eelnõu selles osas parandada.

Oleme valmis oma seisukohti ka suuliselt selgitama, kui selleks peaks olema vajadus.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Siim Tammer
juhatuse liige